

Vår strålende TenSing-
dirigent Thea Emilie
Haaland Wang fikk meget
velfortjent utmerkelsen
«Grensesprengerer»
fra Norges KFUM/K
på årets TT12.
Side 14-15

FOTO: STEIN RUNERISA

Grensesprengerer

Nellys spesielle historie

Legene ga Nelly Kroksnes under ett år igjen å leve. Dette er nå ti år siden. Hva skjedde?
Side 6-7

Enorme oppgaver

for hennes kristne tro. I 1984 flyktet hun til Norge. Nå driver Genet en omfattende virksomhet for fattige og foreldreløse barn i hjemlandet.
Side 8-9

Arven fra fortiden

Neander-
talernes
genetiske
profil er nå
kartlagt.
Forsknings-
resultatene sier også mye
spennende om oss selv den
dag i dag.
Side 10-11

Neander-
talernes
genetiske
profil er nå
kartlagt.
Forsknings-
resultatene sier også mye
spennende om oss selv den
dag i dag.
Side 10-11

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Ny liturgi – og en gammel gretten gubbe

Det har vært en hendelsesrik tid for den ærverdige norske kirke, sjelden har det vel skjedd så mye på så kort tid.

REFLEKSJON AV KARL JOHAN KIRKEBØ

Mest i vinden har selvsagt den nye kirkeordningen vært og med den bruddet mellom stat og kirke. Uten at det kanskje vil merkes så mye på lokalplanet. Her vil vi fortsatt være den åpne og inkluderende folkekirken vi så gjerne vil være.

Internt i kirken har det vært to store prosjekter som på hver sin måte vil gripe inn i vår kirkehverdag. Det ene er ny salmebok. Her nærmer vi oss slutten på en lang og tidkrevende prosess som mange ønsker skal munne ut i en ny salmebok. Det ene er at dette betyr store utgifter for menigheten, det andre er at nye former (overhead) gir masse nye muligheter. Denne gretne gubben håper dette prosjektet ikke gjennomføres, men at et økt tilfang av salmer gjøres tilgjengelig for nedlasting og ikke gjennom en ny salmebok.

Det andre og veldig nære prosjektet er ny liturgi. Denne er vedtatt og den enkelte menighet skal vedta hvordan vi skal bruke denne lokalt. En såkalt stedliggjøring av gudstjenesten. På Bønes har vi gjort noen forsøk, skal ha en «prøvegudstjeneste» i september med etterfølgende menighetsmøte for informasjon og diskusjon. I oktober skal så menighetsrådet vedta hvordan Bønes skal bruke det nye tilfanget av ledd og musikk.

Her er jeg enda mer en gammel, gretten gubbe. Jeg er glad i de melodier og den liturgi vi har. De forsøk jeg har vært på med nye ledd og ny musikk har vært skuffende og fører ikke til større og bedre deltaking fra menigheten. Den eksisterende ordningen har gitt mer enn god nok fleksibilitet til at vi kan stedliggjøre dagens liturgi. Det være seg jazzmesser, G2 med friminutt, deltaking av lege i liturgien eller annet. Jeg ser ikke noe behov for vesentlige endringer. Her er jeg absolutt en konservativ gretten gammel gubbe som vil ha ting slik det er. Møt opp på menighetsmøtet og vær med å gi Menighetsrådet råd. For en endring her vil vi merke. ●

Søndagskole

Søndag 3. juni ble 5 damer hedret i Bønes kirke for sin trofaste innsats i søndagskolen med til sammen over 200 års tjenestetid!

TEKST OG FOTO: GEIR MØLLER

De fikk alle Norsk søndagskoleforbund sin hedersfisk. Denne utmerkelsen blir gitt til de som har gjort tjeneste i minst 25 år. Sokneprest Bjarte Holme overrakte utmerkelsen foran et stort antall gudstjenestedeltakere.

Støttegruppeforening

På siste halvdel av 50 tallet var det en søndagskole i Bøjarnesveien og en i Sælenveien. Lederen kontaktet foreldre og andre interesserte og spurte om de kunne bi med å starte en støttegruppeforening for søndagsskolearbeidet både lokalt og i Bergen søndagsskolekrets. Gudny Hoel var med og startet mødrelaget til søndagsskolen i 1956. På 60-tallet ble søndagsskolelærerne Malene Kleppe og Annemor Fonn med i mødrelaget.

Ennå aktive

Alle tre er fortsatt aktive. Dette felleskapet har vært uavbrutt i 55 år med to møtedager i måneden. Medlemstallet har variert, men en har hatt mellom 8 – 10 deltakere hver gang. For 5 år siden ble

det arrangert en stor 50 års jubileumsfest for inviterte gjester i Bønes kirke.

Honnør for innsatsen

Margit Vågen og Marit Berentsen har og hatt lang tjenestetid i søndagsskolearbeidet. I dag er det også tilbud om søn-

Møte om innføringen av ny liturgi

Søndag 16. september inviterer vi til menighetsmøte umiddelbart etter gudstjenesten.

Temaet er forslagene til ny liturgi som er kommet fra Kirkerådet som nå er ute på høring. Her er det lagt opp til at den enkelte menighet kan velge hvilke elementer de selv vil bruke.

På menighetsmøtet vil det være mulig å få informasjon og komme med innspill til gudstjenesteutvalgets forslag. Bønes menighetsråd skal i oktober fatte endelig vedtak. ●

BIRKELAND • BØNES • FANA • SKJOLD • SLETTEBAKKEN • STOREVEIT • SØREIDE

Menighetsbladene i Fana

Bønesbladet nr 4, 2012 utgis av menighetsrådet i samarbeid med BKF og de andre menighetene i Fana, og sendes til alle hjem i 3enigheten. Vi tar med glede i mot artikler av ulike slag og gjerne også tips til reportasjer.
Levering av stoff: Leveres menighetskontoret eller på e-post: bones.menighet@bergen.kirken.no.

Digitalfoto: Benytt høy oppløsning.

Lokalredaksjon: Karl Johan Kirkebø og Stein Rune Risa.

Sentralredaksjon: Kun henvendelser ang. fellesstoff til bladet (side 5-12). All annen kontakt: Se side 13.

Redaktør: Magne Fonn Hafskor
tlf. 55 39 04 40 - eyecu@online.no

Produksjon: Dragefjellet - post@dragefjellet.no
tlf. 55 23 25 47 - Filmer over 5 mb: jan.hm@frisurf.no
Trykk: Bodoni

Annonser, fellessider (side 5-12):

Knut Sundt Rosenlund - 906 96 474 - costly@online.no

Annonser, lokalsider: Kontakt lokalredaksjonen.

Stoffdeadline neste nummer:

Mandag 24. september

Utgivelsesdag neste nummer:

Tirsdag 9. oktober

Møtekalender/utgivelsesplan:

Se facebook-gruppen «Informasjon menighetsblader Fana prosti»

ledere hedret

dagskole i Bønes kirke til nesten hver gudstjeneste. Arbeidskirkens undetasje byr da også på flotte lokaler til søndagsskolearbeidet.

– All honnør til dere for den flotte og trofaste innsatsen dere har gjort i disse årene sa sokneprest Bjarte Holme under utdelingen. ●

Sokneprest Bjarte Holme overrakte søndagsskolens hederstegn under gudstjenesten sist søndag til fra venstre Gudny Hoel, Malene Kleppe, Margit Vågen og Marit Berentsen. Annemor Fonn var ikke til stede da bildet ble tatt.

Vinnerne av Facebook-konkurransen

På menighetens Facebook-sider våre finner du oppdatert informasjon om spennende aktiviteter, konserter, gudstjenester, turer og andre arrangementer.

Det blir også lagt ut bilder fra mange av arrangementene i kirken. Besøk Facebook-sidene våre og trykk på «Liker»-knappen. Du vil da «like siden» vår og holdes oppdatert med informasjonen menigheten poster på Facebook-siden.

For å finne Facebook-siden vår kan du enten gå til adressen facebook.com/bonesmenighet, eller søke etter «Bønes Menighet» på Facebook.

Besøk Facebook-sidene til Bønes menig-

het i dag og hold deg oppdatert på hva som skjer i kirken!

I forrige nummer av Bønesbladet utlyste vi en konkurranse blant de som «liker» siden til Bønes menighet på Facebook. Vi har nå trukket vinnerne av denne konkurransen:

- 1 gavekort fra Bønes Gardsmat (verdi 500 kr) - vinner: Sølvi Falch
- 1 gavekort fra Bok & Media Vestbok (verdi 500 kr) - vinner: Therese Nesse Mokkalbost ●

Besøker - noe for deg?

I Stortveit og Bønes jobber vi med å få en større besøkstjeneste, og vi samarbeider med de andre menighetene i Fana om dette. Har du noe tid du kan tenke deg å bruke som besøker? Som besøker får du en fast person du besøker jevnlig etter avtale, og det kan innebære å gå tur, bare prate sammen, følge til lege og liknende. Det vanlige er 1-2 timer i uken/annenhver uke. Du vil få veiledning og kurs underveis, og treffpunkter med andre besøkere. Liker du å glede en annen? Da kan dette være en tjeneste for deg! Kontakt menighetskontoret 55 30 81 02.

40 år med Agape

Agape Gospelkor feirer 40-års jubileum 22. - 23. september! Jubileumskonserter blir i Stortveit kirke lørdag 22. sept. kl 17.30 Merk tiden! (Koret skal ha jubileumsfest om kvelden.) Gratis adgang (kollekt). Agape vil også prege gudstjenesten søndag 23. sept kl 11! Gudstjenesten får et G2/ gospel-preg med til dels nye liturgiske melodier (fra reformforslagene). ●

Hyggetreff i høst

Første fredag i måneden arrangeres det hyggetreff for pensjonister i Bønes kirke kl. 11.30 – 13.30. Vi samles til fellesskap, en matbit med medbrakt niste, litt frukt og kaker og variert program. Høstens datoer: 7. september (med besøk av menighetsbarnehagen), 5. oktober, 2. november og 7. desember. ●

Pris kr 30,-. Hjertelig velkommen!

Møt Egil Svartdahl

Vi inviterer til kulturkveld i Bønes kirke med TV-pastor Egil Svartdahl tirsdag 23. oktober kl. 19.30. Tema: «Den gode samtalen». Pris: kr. 100,- ved inngangen ●

DET GRØNNE HJØRNET

Bønes og Storetveit er nå «Grønne menigheter».

Vi ønsker å holde fokus på handlingsplanen vår som grønne menigheter. I dette menighetsbladet vil vi nevne følgende handlinger som kan bidra til grønnere menigheter.

- Vi vil arrangere minst en gudstjeneste i året med fokus på miljø, forbruk og rettferd. F. eks høsttakkefest, misjonsgudstjeneste el.
- Vi vil samarbeide med vennskapsmenigheter i Sør. Bønes har misjonsprosjekt i Brasil. Storetveit har misjonsprosjekt i Mali

Vi oppfordrer alle til å være bevisst på følgende ting i hverdagen!

- Vi vil fylle opp oppvaskmaskinen før den settes på.
- Vi vil skru av pc-en når vi går for dagen.

Hilsen arbeidsgruppen for Grønn menighet

Tanker og innspill kan sendes til arbeidsgruppen sin mail: gronnmenighetbs@gmail.com
Sjekk www.gronnkirke.no for å få mer informasjon om hva det vil si å være Grønn menighet. ●

Konow Lunds Kråkenes-prosjekt

Bergensarkitekt Fredrik Konow Lund (1889-1970) er en av de mest særpregede arkitekter i norsk historie, og hans betydning og innflytelse i norsk arkitektur har vært stor helt fram til i dag.

Under en kulturkveld/ temakveld i Bønes kirke tirsdag 18. september kl. 19.30 skal vi få vite mer om Fredrik Konow Lunds boligarkitektur på Kråkenes. Foredragsholder Ole Vegard Skauge er arkitekturhistoriker, leder i Fortidsminneforeningen avdeling Bergen og Hordaland og påtroppende spesialkonsulent hos Fylkesantikvaren.

Mange kjenner Konow Lund som arkitekten som moret seg, og det kan man saktens være enig i, men hva innebærer egentlig dette? Står fortellingen om den humoristiske arkitekt med lokal tilhørighet til troende? Konow Lund arvet et tomtestykke på Kråkenes som han fikk lagt ut for boligbyggelse. Han kom selv til å tegne mange av

de viktigste boligene her. Etterhvert er Kråkenes, som helhet betraktet, blitt et av de mest spennende nyere norske boligfelt. Fellet viser utviklingen fra senromantikk og Arts and Crafts til senmodernisme og japansk innflytelse i norsk boligarkitektur. De siste trekk er i overveiende grad kommet til i form av bidrag fra Konow Lunds elever, som også arbeidet på Kråkenes.

Det er en spennende, morsom, raus og til tider komisk arkitektur som krever sin betrakter, men som gir store gleder til den tålmodige betrakter - og beboer! Foredraget vil omhandle hele det sørvendte terrenget: Kråkenesveien, Bergveien, Øvre Bergveien og til dels Kleiven. *Pris kr. 100,- / 50,-* ●

Kveldsåpent

Liker
du?

Lett underholdning
Sosialt hyggelig samvær
Gode samtaler
Enkel servering
Åndelige impulser
Program med mening ... eller blott til lyst

Tirsdagskvelder kl. 19.30 – 21.30, Bønes kirke

Datoer for høsten 2012:

28. august 2012 kl. 19.30, 25. september 2012 kl. 19.30
30. oktober 2012 kl. 19.30, 27. november 2012 kl. 19.30

Kirken er et sentralt samlingssted i bydelen og rommer mulighet for mange måter å møtes på. Kveldsåpent - hver måned - en ny mulighet ...

MATBUTIKKEN PÅ BØNES

Våkleiva 43, 5155 Bønes

Tlf 55 11 85 00

DEN BESTE TIDEN
ER DEN DU DELER MED
ANDRE

Din leverandør: Steinsvikveien 2, 5251 Søreidegrend
Bestilling 22 22 55 55 - www.peppes.no

Samdals Begravelsesbyrå AS

Bjørn-Eivind K Netland og Arve Løvenholdt
TRADISJON - TRYGGHET - RESPEKT
Gratis samtale i hjemmet. Døgnvakt: 55 90 19 80

MotorForum
Tlf. 55 56 00 00 Bergen

Steimler
Shipbrokers

Okeanos AS

Kulturkalender

Fana kirke, søndag
9. september kl. 19.00:
Orgelkonsert med Marco
Aurélis Lisch (Brasil)
Billetter kr 100.

Bønes kirke tirsdag 18.
september kl. 19.30:
Kulturkveld om Fredrik
Konow Lunds boligarki-
tektur på Kråkenes.

Storetveit kirke lørdag
22. sept. kl. 17.30: Jubi-
leumskonsert med Agape.

Fana kyrkje lørdag 29. sept.
kl. 17: Jubileumskonsert
med Fana kyrkjekor og
Fana kammerorester

Birkeland kirke søndag
30. sept.: Diakoniens dag.
Preken v. biskop emeritus
Olav Skjevesland m.m.

Søreide kirke torsdag
4. oktober kl. 20.00:
Bergen Musik Corps og
koret Jubilate hyller Erik
Bye i ord og toner. Fri
entré, kollekt.

Bønes kirke tirsdag 23.
oktober kl. 19.30: Kultur-

kveld med pastor Egil
Svartdahl. Tema: «Den
gode samtalen».
Pris kr. 100,-

Slettebakken, lørdag
3. november: «Menighe-
tens dag», med mange
aktiviteter inne og ute.

Folkekirken vår består!

I 2014 er det 200-årsjubileum for grunnloven. 200 år er mange dager. Vårt samfunn er kraftig forandret fra den gang til nå.

REFLEKSJON AV
PROST PER
BARSNES

Grunnloven har også tidligere blitt endret og «ført ajour» i forhold til endrede holdninger i samfunnet. I 1814 var for eksempel jøder diskriminert og ute-
stengt fra riket, noe Henrik Wergeland i sin tid kjempet intenst for å endre, og lyktes med til sist.

Norge er i dag et pluralistisk samfunn, hvor ulike livssyn lever side om side. Religionsfrihet er en viktig menneskerett, og det stilles i dag krav til at Staten likestiller de ulike livssyn og trossamfunn, stimulerer til at de gjensidig respekterer hverandre, og gjør sitt til at de som borgere av Norge lever fredfullt sammen. Likestillingen kommer også til uttrykk ved at alle tros- og livssynssamfunn får det samme kronebeløp i tilskudd fra Staten per medlem som Den norske kirke får. Denne ordningen ble innført før grunnlovsendringen den 21.05.2012.

En annen viktig side ved religi-

onsfriheten er at tros- og livssynssamfunn har selvvråderett. Utnevning av biskoper og proster vil heretter skje i regi av Kirken selv, ikke av regjeringen i statsråd. Det såkalte tverrpolitiske kirkeforliket i Stortinget som førte til grunnlovsendringen har derfor sterk støtte både i Den norske kirke og i de andre kirkesamfunn i Norge. I tråd med likestillingen er «den evangelisk lutherske kirke» strøket i §2, der det heter: «Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske arv. Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retsstat og Menneskerettighetene». Forbliver er et viktig ord som understreker at grunnlovsendringen ikke representerer en endring i det verdifundament Norge som stat fortsatt skal bygges på.

Som landsdekkende folkekirke har Den norske kirke tatt ansvar for at alle nordmenn, hvor de enn bor, i sentrale strøk eller langt utenfor allfarvei, alltid har hatt kirkelig betjening tilgjengelig. Her skiller statskirken seg fra de andre kirkesamfunn, som i sin frihet ikke tar slike hensyn når det gjelder hvor de skal virke. Her

gjelder det å være på vakt. Den norske kirke skal fortsatt være en landsdekkende folkekirke, men det sier seg selv at trang økonomi kan sette en slik målsetting under press.

Nettopp for å ivareta at Den norske kirke skal være landsdekkende, får Den norske kirke som folkekirke derfor fortsatt en særstilling i grunnloven i forhold til andre kirke- og livssynssamfunn. I den nye §16 står det eksplisitt: «Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere Bestemmelser om dens Ordning fastsættes ved Lov. Alle Tros- og Livssynssamfund skal understøttes paa lig Linje».

I praksis vil den menige mann og kvinne ikke merke noen forskjell. Selv om forholdet mellom stat og kirke er endret ved at vi har fått en konfesyonsfri stat, så er vår landsdekkende folkekirke fortsatt en form for statskirke, der det økonomiske ansvar for kirkens virksomhet også i fremtiden deles av stat og kommune. ●

Ta kontakt dersom du ønsker at ditt barn eller din ungdom skal ha en skolehverdag hvor kristne verdier råder grunnen.

En skole hvor den enkelte har betydning!

Bergen Kristne Grunnskole
Øvre Kråkenes 49
Tlf 55 98 78 20, www.bkgs.no

Husk på dåpsbarna!

Gode bøker og god musikk får du hos

Bok & Media Vestbok

Vetrlidsallmenningen 1
tlf. 55 31 79 63 post@vestbok.no
www.vestbok.no

Mellom hvert menighetsblad...
følg med i

Fanaposten

Tlf.: 55 11 80 10
Fax: 55 11 80 11

Hver fredag:
Kunngjøring om
gudstjenester
i Fana Prost.

E-post:
sylvi@fanaposten.no

Vil du bli frivillig medarbeider på Kirkens SOS?

Innføringskurs for nye frivillige medarbeidere på telefon eller SOS-chat begynner i september!

Vi trenger mennesker som vil prate med medmennesker som har det vanskelig. Oppgaven din er å lytte og tenke høyt sammen med den som tar kontakt. Du skal ikke gi råd eller løse den andre sine problem.

Du får innføringskurs, veiledning og videre faglig oppfølging så lenge du er med i tjenesten. Vanlig vaktturnus er ca. hver 12. dag, tilpasset din hverdag. Kirkens SOS er en døgnåpen krisetjeneste, tilgjengelig via telefon, SOS-melding og SOS-chat.

Du må være mellom 20 og 80 år, og du må ha avstand til egne kriser. Innføringskurs starter 24. september. Kurset er gratis og omfatter undervisning om samtalemetodikk og krisehåndtering.

Interessert? Kontakt Kirkens SOS i Bjørgvin, tlf 55 32 58 45/ mob 941 83 654
Epost: bjorgvin@kirkens-sos.no • Se www.kirkens-sos.no/bjorgvin for mer info.

 Kirkens SOS

Nelly Kroksnes (75):

Mirakelkvinnen

Da Nelly Kroksnes fikk diagnostisert eggstokkreft i fjerde stadium, ga legene henne 6-10 måneder igjen å leve. Ti år senere er alle spor etter kreften borte.

TEKST OG FOTO: MAGNE FONN HAFSKOR

– Jeg trodde at jeg skulle dø, for legene sa det jo. Men jeg følte det aldri slik, sier Nelly Kroksnes, som er en av åtte tidligere pasienter som forteller historien sin i en ny bok skrevet av forskere ved Universitetet i Tromsø.

Navnet Nelly Kroksnes skulle være godt kjent blant leserne av menighetsbladene i Fana. Da hun ble førtidspensjonert våren 2002, hadde hun bak seg 12 år som journalist i Fanaposten. Hennes blide åsyn var i denne perioden nærmest allestedsnærværende i bydelen. Men begynnelsen på hennes pensjonisttilværelse ble langt fra noen dans på roser.

– Samme høst som jeg sluttet i jobben, ble yngstebroren min syk og døde av hjernekreft, forteller hun.

– Det var fælt. Vi hadde et nært forhold, og delte interessen for litteratur og musikk.

Samtidig begynte hun selv å kjenne at noe var galt. Hun ble lett svimmel, og fikk en merkelig mage. Da hennes eldste barnebarn skulle konfirmeres, merket hun at kjolen strammet over magen.

Gikk til privatklinikk

– Fastlegen var på ferie. Da han kom hjem, var jeg blitt ordentlig dårlig. Jeg klarte ikke å spise, og ble tynn som bare det. Men magen vokste.

Hun antok selv at det var en vanncyste. Legen anbefalte henne å bestille time til ultralyd. Ventetiden var på et halvt år.

– Da gikk jeg til privatklinikken Omnia på Danmarks plass. Der traff jeg en eldre gynekolog med bakgrunn fra Haukeland sykehus. Han tok meg på alvor, og fikk meg innlagt på Kvinneklinikken. Hadde jeg fulgt fastlegens råd, ville jeg nok ikke levd i dag.

På Kvinneklinikken fikk Kroksnes slått fast at hun hadde eggstokkreft. En uke etter at hun kontaktet Omnia, ble hun lagt inn for operasjon.

– Etter operasjonen spurte jeg kirurgen om han hadde fått fjernet det meste. «Vi kan snakke om det i morgen» var det korte svaret.

Fikk dødsdommen

Operasjonen hadde avdekket at hun hadde spredning til lungene. Sykdommen var kommet for langt, og hun ble bare åpnet og lukket igjen.

– Dagen etter fikk jeg snakke med en annen lege. «Er det dødsdommen du gir meg?» spurte jeg. «Du har liten og ingen sjanse til å bli frisk, men vi prøver om cellegift kan hjelpe noe», svarte han, og ga meg 6-10 måneder igjen å leve.

– Forberedte du deg på å dø?

– Ja, men jeg følte aldri at jeg skulle dø. Men jeg trodde det, for de sa det jo. Jeg husker godt hva jeg sa til legen, selv om det nå er ti år siden. «Livet mitt har vært godt», sa jeg. «Jeg har opplevd mye, fått brukt evnene mine, har familie som jeg er glad i og jeg er ikke redd».

– Hva svarte legen til det?

– Han sa at en slik filosofi var den beste hjelpen jeg kunne ha.

Magnetterapi og misteltein

Hjemme hadde jungeltelegrafene gått mens hun var innlagt. Mange engasjerte seg for henne, og hun fikk råd om alt fra styrkedrikker til alternative behandlere. Et av rådene var å kontakte Bergen Magnetterapi, en klinikk lokalisert i Åsane.

– Min datter, Ine, hadde hørt om en mann som ble frisk der, forteller hun.

– Så jeg var så vidt ute av sykehuset før vi dro av gårde.

På magnetklinikken ble hun tatt godt imot av behandleren, som også eier og driver firmaet. Han fortalte at han ikke kunne behandle sykdommen, men han kunne hjelpe henne med å få immunforsvaret opp og gå igjen. Hun tok behandling der tre ganger ukentlig, ved siden av at hun fikk resept på misteltein fra en lege som også praktiserer naturmedisin.

Svulsten borte

– Jeg reagerte sterkt på den første sprøyten med misteltein. Legen sa at det var et godt tegn, siden det betydde at medisinen virket. Den gode kampen var i gang.

Denne høsten tok hun også hele tre cellegiftkurer. Det hadde vært en utmattende

tid, men hun begynte nå å føle seg bedre. I slutten av november 2002 ble hun så innlagt på Haukeland sykehus for ny undersøkelse. Det viste seg da at svulsten var så godt som borte, og at det dermed var mulig å operere. Julen det året ble bedre enn hun kunne håpet på, og like over nyttår ble hun innlagt for å operere bort det som var igjen av svulsten.

Flyttet til Åsane

– Så var jeg plutselig frisk, sier hun.

– Jeg vet ikke hvordan det gikk til, men det må ha vært en kombinasjon av cellegiften, magnetbenken og mistelteinen.

Sykdommen hadde brakt familien hennes tett sammen, og senere samme året flyttet hun og mannen inn i tomannsbolig i Åsane sammen med datteren, svigersønnen og sønnen deres.

– Alle de gode naboene våre i Ulsmågåsen var borte, så det var ikke lenger noen grunn til å bli boende der, forteller hun.

– Så ble din mann syk?

– Jeg vil ikke si det slik. Men gjennom flere år ble han sakte men sikkert mer dårlig til beins. Han hadde løsemiddelskade, men døde av kreft.

Døde på påskeaften

Mannen hennes hadde nok hatt kreft lenge, men det ble oppdaget først da han trakk en visdomstann. Da gikk det fort.

– Knut døde på påskeaften i fjor, sier hun stille.

En tåre trille nedover kinnet.

– Det er godt at vi mennesker ikke vet alt som skal skje.

– Har du gjort deg noen tanker om det åndelige oppe i alt det du har vært gjennom?

– Jeg har alltid vært et veldig religiøs menneske. Helt siden jeg var liten har jeg sett en mening i alt som skjer.

Eldre lesere husker kanskje faren til Nelly Kroksnes. Han het Cornelius Josef Corneliusen (1888-1972), og var aktiv i arbeiderbevegelsen i Bergen.

Fritenker

– Min far var syndikalist, og stod utenfor partisystemet. Jeg husker at han hadde

VAR DØDSSYK: – Livet har ikke forandret seg, men det er blitt mye dypere. Jeg har fått mer trygghet i meg selv, sier Nelly Kroksnes, som legene bare ga få måneder igjen å leve – for ti år siden.

mange innlegg i en avis som het Arbetet. Min mor kalte ham bare for Nel, det er derfor jeg fikk navnet Nelly. Da jeg var liten, pleide jeg å presentere meg som Nellekine.

Hun smiler, fortaper seg et øyeblikk i minnene.

– Han omtalte seg selv som fritenker.

– **Det har du arvet?**

– Ja. Men jeg er likevel en kristen. Jeg tror på en høyere mening med det hele, at det finnes krefter i tilværelsen.

Ble bønnhørt

Hun ser opp i taket.

– Det var en morgen i fjor vinter, da min mann var syk. Vi hadde strevd lenge med å få kontakt med legene, og hadde til slutt fått en time på sykehuset. Min datter skulle kjøre oss. Da vi kom opp i veien, viste det seg at bilen hadde punktert. Da foldet jeg hendene og ba en bønn.

I samme øyeblikk kom naboen hennes kjørende forbi, og tilbød seg å hjelpe.

– Han skrudde av hjulet, og lånte oss stepphjulet sitt, slik at vi nådde frem til Hau-

keland til avtalt tid. Det var et viktig møte, og vi hadde strevd med å få hjelp.

«Nå reiser du»

– **Hvordan tok dere farvel?**

– Det var veldig pent. Stille. Aldeles nydelig. Han hadde hatt det så vondt så lenge, men hadde nå fått god hjelp fra smerteteamet. Han beholdt sin klare forstand til det siste.

Hun snakker langsomt, og øynene blir våte igjen.

– Knut kunne ikke lenger snakke, men skrev lenge. De tre siste døgnene bodde Ine og jeg på Haukeland. Langfredag var han veldig bevisst. På påskeaften var han roligere. Vi kunne se at han ikke hadde det vondt. Han fulgte oss med øynene og trykket oss i hendene. Jeg og Ine stod på hver vår side av sengen og snakket til han. «Nå reiser du» sa jeg.

Tror på noe mer

Hun tørker en tåre.

– Det var godt at han fikk dø, sier hun.

– Jeg tror på en styrelse både i denne ver-

«Alternative veier: Pasienter med eksepsjonelle sykdomsforløp» er skrevet av Tove Kruse og Anita Salamonsen, og ble utgitt av Gyldendal forlag nå i august.

FAKTA: Eksepsjonelle sykdomsforløp

- «Alternative veier» presenterer viktige veier til ny kunnskap om alternativ og komplementær behandling.
- Nelly Kroksnes og syv andre tidligere pasienter med alvorlige diagnoser forteller her om sine gode sykdomsforløp knyttet til bruk av alternativ behandling.
- Felles for de åtte er at de har registrert sine erfaringer i Register for eksepsjonelle sykdomsforløp (RESF) ved Universitetet i Tromsø.
- Boken gir innblikk i erfaringene og kunnskapen som disse åtte pasientene har tilegnet seg.
- Boken inneholder også ny forskning på norske og danske pasienters eksepsjonelt gode sykdomsforløp.
- Et eget kapittel inneholder innspill og refleksjoner rundt pasienters bruk av og erfaringer med alternativ behandling.
- Mer informasjon: www.gyldendal.no

PÅ CRUISE: – Knut hadde så fint smil, sier Nelly Kroksnes. Bildet ble tatt på et cruise fra Italia til Tyrkia våren 2007. – Det var noe av det flotteste jeg har vært med på. FOTO: PRIVAT

den og i andre dimensjoner. Vi mennesker skal ikke vite alt, det er nok ikke meningen. Men det finnes nok mye mer.

– **Tror du at dere vil treffes igjen?**

– Ja. Jeg går ikke og tenker på det, men jeg kan merke et nærvær. I bokhyllen har jeg et bilde fra et cruise vi var på. Om kvelden ser jeg på det, og forteller ham hva jeg har gjort. Da er det som om ansiktsuttrykket hans på bildet forandrer seg. Han lyser liksom opp. ●

– Jeg har 4000 barn

Etter å ha vært fengslet og torturert for sin kristne tro, ble Genet Loulseged hjulpet til Norge. I dag driver hun en omfattende virksomhet for fattige og foreldreløse barn i hjemlandet Etiopia.

TEKST OG FOTO: MAGNE FONN HAFSKOR

– Noen misjonærer visste om min situasjon, og hjalp meg til å få et studieopphold ved Universitetet i Oslo, forteller Loulseged.

Dette var sommeren 1984. Genet, som den gangen var 25 år, hadde vært utsatt for fengsling og tortur på grunn av sin kristne tro.

– Kristendom var forbudt under den daværende kommunistiske regjeringen. Vi ble tvunget til å verve oss i deres politiske organisasjon, men jeg nektet.

Hun ble da arrestert, og satt fengslet i to måneder. «Fengselet» var en nedlagt garasje. Her satt hun sammen med flere andre fanger, uten nok klær og med minimalt av mat.

– Visste foreldrene dine hvor du var?

– Ja, nesten hele min familie var arrestert, og min eldste bror ble drept.

Hun blir stille. Det kommer noen tårer, og hun snur seg vekk.

– Du ble slått?

– Ja med stokk og spiker.

– Du var bare 25 år. Var du redd?

– Ja, jeg var redd hele tiden. Jeg visste at folk ble drept. Men jeg ba til Gud, og Han hjalp meg.

22. juli 2011

I fjor var hun i Oslo da bomben ble sprengt i

regjeringsbygget. Da kom tankene tilbake.

– Det var sjokkerende å oppleve dette i fredelige Norge. Først trodde jeg det var et jordskjelv. Folk rundt meg ramlet overende, og jeg så vinduer bli knust. Jeg hørte sirener, og folk løp forvirret rundt. «Nå skjer det som jeg rømte fra» tenkte jeg.

Da hun kom til Norge i 1984, fikk hun både oppholdstillatelse og plass på bibelskole. Senere fortsatte hun med studier på BI i Oslo, og ble bedriftsøkonom.

– Så du ble værende i Norge?

– Ja. Jeg begynte å jobbe hos forskjellige firma som tolk og regnskapsfører.

500 kroner i startkapital

Arbeidet med den nye organisasjonen begynte etter at Genet Loulseged, for første gang på ti år, reiste hjem for å besøke sin familie. Dette var i 1994, etter at kommunistregimet var falt.

– Min far var alvorlig syk, og døde en uke etter at jeg kom. Jeg ble værende en stund, og så med egne øyne hvordan situasjonen var. Folk fra min generasjon var uten jobb, det var mye fattigdom og barna savnet skolegang.

Hun sendte derfor et brev til sine tidligere klassekamerater i Norge, som svarte med å sende henne 500 kroner. Det ble startkapita-

Fakta om Etiopia

- BNP per innbygger: 350 USD
- Barnedødelighet per 1000: 104
- Hiv-smittede, 15-49 år: ca. 1,4 prosent
- Barn i skolen: 83,5 prosent
- Analfabeter 15-24 år: 70,2 prosent

KILDE: NORAD.NO

len for New Life Community, der Genet Loulseged er daglig leder.

Skoler og barnehjem

– Det begynte med en utendørs skole, der jeg fikk med meg mine barndomsvenner som lærere. Hele organisasjonen er bygget opp fra ingenting, forteller hun.

Tilbake i Norge fikk hun vist egne videoopptak på lokaltv i Oslo. Mange ble rørt av det de så, og tok kontakt for å støtte henne. Dette ble opptakten til New Life Community, og selskapet ble registrert i Brønnøysund. I dag driver de blant annet elleve skoler, seks yrkesskoler, gymnas, fire helsestasjoner og barnehjem for foreldreløse barn. Mange barn mistet sine foreldre i krigen mellom Eti-

FREMTIDSHÅP: – Jeg håper på en lysere fremtid for Etiopia når vi får utdannet flere folk, sier Genet Loulseged.

STORT BEHOV: Mer enn 100.000 barn (under) bor på gaten i Addis Abeba. Organisasjoner som NLC møter enorme oppgaver. FOTO: OLAV ASPHOLT

opia og Eritrea (1998-2000). I tillegg dør mange voksne av aids-relaterte sykdommer. Forventet levealder i Etiopia er 45 år.

Mistet Norad-støtte

– Vi hjelper mange familier på helsestasjonene våre, og vi har også fått bygget en vannpost med rent vann, sier hun.

Organisasjonen jobber nå i tre av landets regioner, men sliter økonomisk etter at Norad kuttet sin støtte.

– Vi hadde en avtale med Norad på seks år, der de årlig støttet oss med 900.000 kroner. Denne avtalen gikk ut i 2010. Men vi jobber med å få på plass en ny avtale.

En etiopisk årslønn ligger rundt kr 20.000 om du har høyere utdanning, halvparten

Nei til ytterligere Norad-støtte

– NCL-søknadene ble vurdert som svakere enn mange av konkurrentenes.

AV MAGNE FONN HAFSKOR

Dette sier sier underdirektør Gunvor W. Skancke i Norads avdeling for sivilt samfunn. New Life Community fikk 2,7 millioner kroner i tilskudd fra Norad i årene 2008-2010. Støtten gikk via Global Aid Network. I 2010 sa Norad at dette ville være det siste året med økonomisk støtte, men NLC søkte likevel i 2011 og fikk avslag.

– Konkurransen om midler til frivillige organisasjoner er stor, understreker

Gunvor W. Skancke.

– NLC driver i dag et omfattende arbeid i tre regioner, der Norad-midlene har vært viktige for å sikre kontinuiteten. Er det ikke uheldig å vinge klippe en organisasjon som dere selv har vært med å bygge opp?

– Det er nettopp den økonomiske bærekraften i innsatsen som har vært tema i dialogen mellom Norad og NLC, forklarer hun.

Bistandsmidler skal kun

ha en begrenset varighet, og Norad er opptatt av å utfordre organisasjonene på å finne flere økonomiske bein for sin virksomhet.

– Vi gir tilskudd til prosjekter, ikke til oppbygging av organisasjoner i seg selv.

– Er det gjort noen utredning på hva uteblivelsen av Norad-midler vil bety for NLC?

– Nei, men jeg antar at NLC har gjort slike beregninger selv, sier underdirektør Gunvor W. Skancke.

Fakta: New Life Community (NLC)

- NLC driver en omfattende virksomhet med blant annet barnehager og skoler for 4.500 fattige/foreldreløse barn.

- Organisasjonen har drevet integrerte barne- og kvinneprosjekter siden 1995 i Addis Abeba og fra 1999 i Akaki. I dag har organisasjonen vel 130 faste ansatte. Leder er Genet Loulseged.

- NLC Ethiopia har fått støtte fra Redd Barna og Kirkens Nødhjelp i Etiopia samt den norske og nederlandske ambassaden i Etiopia til bygging av infrastruktur og egen kapasitet.

- Du kan støtte arbeidet ved å sette penger inn på NLCs gavekonto 1644.28.14388.

- Mer informasjon: www.newlifecommunityethiopia.org og www.newlifecommunity.no

dersom ikke. Da sier det seg selv at Norad-midlene betalte lønnen for mange viktige medarbeidere.

Mikrofinans

Dersom de ikke får en ny avtale, håper organisasjonen å få inn penger fra firmaer.

– Vi har opprettet en ordning, der bedrifter kan forplikte seg til å gi oss 10.000 kroner årlig, opplyser Loulseged.

En viktig del av organisasjonens arbeid er såkalt mikrofinans, der de låner ut penger til oppstart av egen virksomhet. New Life Community samarbeider her med Degaf mikrobank, som har en rekke prosjekter rettet mot mishandlede kvinner og forebyggende arbeid mot hiv/aids og omskjæring av jenter.

– De fleste låntagerne er fattige kvinner. Jeg begynte for ti år siden med å låne ut penger til noen få kvinner. I dag har 3500 kvinner klart å starte egen virksomhet gjennom mikrofinans.

Familien først

Nøkkelen til denne suksessen har vært å låne ut til kvinner.

– Vi låner ut til menn også, men prioriterer kvinnene. Etiopiske kvinner har vært undertrykket. Når kvinnene får lån, rykker de opp

til toppsjef for familien, og prioriterer å bruke pengene til alles beste.

– Gjør ikke menn det?

– Ikke på samme måte som kvinnene. Jeg har sett mange eksempler på hvordan de har klart å bygge vannposter, få bedre boforhold og gi barna bedre kosthold.

– Hva sier far når mor får mikrolån?

– Det kan bli konflikter. Men kvinnene blir sterkere og sterkere, og vi ser resultatene.

Indre tilfredsstillelse

– Du har nå vært motoren i New Life Community siden oppstarten i 1994. Hva får deg til å gjøre dette?

– Jeg får en indre tilfredsstillelse når jeg ser elevene, som vi engang underviste på steiner i bambushus, gå ut av universitet og høyskole med gode eksamener. Det samme gjelder mikrofinans, der jeg ser hvordan dette forandrer livet for mange familier. Jeg sier til meg selv at jeg gir mitt liv for hele samfunnet.

– Har du barn selv?

– Jeg har 4000 barn. Min visjon er mitt barn. Det er fint å være sammen med ditt barn, passe på hva det spiser og hvilke klær det går i. Jeg føler det ansvaret hele tiden, og bruker all min tid på organisasjonen.

Hun smiler bredt.

– Det føles ikke som noe offer. ●

Neandertaler- genomet kartlagt

Hvem var neandertalerne, dette istidsfolket, som på en måte var oss - og likevel noe helt annet?

AV MAGNE FONN HAFSKOR

En del av svaret fikk vi i mai 2010. Det tyske Max Planck-instituttet for evolusjonær antropologi (EVA) kunne da, etter fire år med nitid arbeid, endelig publisere neandertalernes genom. Resultatet viste at vi fortsatt bærer med oss rundt fire prosent av denne utdøde menneskearten sitt genmateriale.

De navngjetne

Kanskje det er dette folket vi møter i Første Mosebok: «*Det var kjemper på jorden i de dager, og siden også. For gudesønnene gikk inn til menneskedøtrene, som fødte dem barn. Dette er de mektige fra eldgammel tid, de navngjetne*» (1. MOS. 6:4).

For navngjetne må de ha vært, disse kortvokste tungvekterne som moderne mennesker først ble kjent med da vi kom til

Arven etter

Midtøsten og Europa for rundt 60.000 år siden. Evolusjonært skilte vi lag med dem i Afrika allerede for mer enn 600.000 år siden. Da våre nærmeste forfedre møtte dem igjen, var de godt tilpasset den siste istidens harde klimatiske forhold, med kraftig beinbygning og robuste kropp. De var likevel langt mer avanserte enn våre populære forestillinger og mytologi (troll, kjemper, giganter, kykloper) vil ha oss til å tro.

Neandertalerens halskjede

I boken «*The Neanderthal's Necklace: In Se-*

HULEBOER: Mange turister ønsker å se Denisovahulen i Sibir, der beinfragmentene etter de mystiske denisovanerne ble funnet. (Foto: Nikolay Chuvaev)

arch of the First Thinkers» (Wiley, 2002) tar den spanske paleoantropologen Juan Luis Arsuaga oss med på en reise tilbake til neandertalernes Europa. Han introduserer oss for et folk som hadde språk (de hadde sannsynligvis problemer med konsonantene k og g), kjente til ilden, laget vakre steinredskaper, spilte enkle melodier på beinfløyter og gravla sine døde sammen med blomster og urter. I franske huler er det funnet fargekrittliggende brunsteiner som kanskje ble brukt til dekorativ kroppsmaling og gjennomborede dyretenner som en gang har vært et halsbånd rundt nakken på en av datidens skjønnheter.

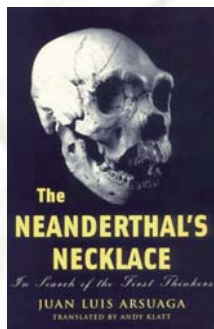
Detektivhistorie

På jakt lot dette istidsfolket seg ledsage av en trofast firbent venn. Forskning tyder nemlig på at menneskets beste venn skilte lag med ulvegenene i en neandertalerleir for rundt 100.000 år siden. Jaktredskapene var trespyd og flintøkser, men ikke pil og bue.

SLEKTNING ELLER IKKE - DET ER SPØRSMÅLET: Svante Pääbo ved Max Planck-instituttet i Leipzig ledet arbeidet med å kartlegge neandertalernes genom. Her poserer han med et rekonstruert kranium fra en neandertaler. FOTO: FRANK VINKEN

istidsfolket

KULTURMENNESKER: Juan Luis Arsuaga forteller blant annet om funnet av et neandertalhalsbånd. Og hva er kjennetegnet på folk som liker å pynte seg? De har kultur.

Dette betød at de ofte gikk i nærkamp med byttedyrene, og da var det nok ikke alltid neandertalerne som gikk seirende ut. Moderne mennesker brakte ny teknologi inn i områdene deres, og funn tyder på at de handlet fiskekroker, harpuner og synåler (laget av bein) hos de nyankomne. Nå viser det seg altså at vi utvekslet mer enn enkle redskaper med dem. Å lese om dette er som å følge med i en spennende detektivhistorie, der det stadig legges frem nye beviser og funn. Oppdateringene finner du på hjemmesiden til Max Planck-instituttets avdeling for evolusjonær antropologi - med den passende nettadressen www.eva.mpg.de.

X-kvinnen

Det siste året har dette nettstedet skrevet mye om funnet av nok en spennende puslebit fra menneskehetens historie. Denne gangen handler det om den mystiske X-kvinnen, som verken var neandertaler eller

moderne menneske. Derimot representerer hun en hittil ukjent menneskerase som har fått navnet denisovanere (etter funnstedet). X står for ukjent, og er i så måte et veldig bra navn på denne siste oppdagelsen på menneskets stamtre. Det var i 2008 at forskere nærmest snublet over et en beinrest etter henne i den sibirske Denisovahulen i Altai-fjellene. Her hadde hun altså sitt bosted for 40.000 år siden, i en verden der neandertalerne fortsatt var den dominerende europeiske menneskerasen.

Urtidsmennesker

Så langt vet vi ikke så mye mer enn dette om hvem denisovanerne var. Funnene i hulen begrenser seg til X-kvinnens lillefinger, en jeksel fra et annet medlem av denne menneskerasen, noen beinredskaper og et polert armbånd. Det siste tyder på at denisovanerne var et avansert og oppfinnsomt folk, som, i likhet med neandertalerne, endatil likte å pynte seg. De var definitivt mennesker. DNA-analyser av de sparsomme funnene viser slektskap med folk fra øygruppen Melanesia (inkludert Ny-Guinea) i Stillehavet. Max Planck-forskerne tror derfor at denisovanerne en gang levde spredt over store deler av Øst-Asia.

Vi er alle afrikanere

Arven etter neandertalerne er større. Kartleggingen av deres DNA viser altså at deler av deres genmateriale finnes i alle nålevende

mennesker, bort sett fra afrikanere. Det siste er et paradoks i seg selv. Hele den menneskelige evolusjonshistorien fant sted i Afrika, og det er også her vi fortsatt finner våre aller nærmeste slektninger (sjimpansen, bonobo og gorillaen). Etter at vi forlot det afrikanske kontinentet, kolonisererte vi alle andre tenkelige steder på vår vidstrakte klode. Uten noensinne å se oss tilbake. Og neandertaleren? De siste sporene etter dette urfolket er bare 25.000 år gamle, og ble funnet i Gorhamhulen i Gibraltar-klippen - med utsikt over til det tapte afrikanske kontinent. ●

TUNGVEKTER: Rekonstruert skelett av neandertaler, basert på beinfragmenter fra en rekke ulike funn

Menneskets fire millioner år lange reise

- Moderne vitenskap mener at sjimpansen og underarten bonobo er våre to nærmeste evolusjonære slektninger.

- Adskillelsen mellom vår utviklingslinje og sjimpansens skal ha skjedd for rundt 4,1 millioner år siden.

- En teori er at dette har sammenheng med dannelsen av den østlige delen av Riftdalen, som deler Afrika på langs. De store afrikanske skogene ligger fort-

satt på vestsiden av denne kløften, savannelandskapet på østsiden.

- Typisk nok er sjimpansens og gorillaens viktigste områder ennå i skogene, mens de eldste sporene etter menneskets forfedre er funnet langs den 6000 kilometer lange riften.

- Eldst er de små australopitekinene, som trolig hadde sterke fellestrekk med moderne sjimpanser og bonoboer.

- For vel 2,4 mill. år siden utviklet de seg til *homo habilis* («håndverkmennesket»), den første arten som laget og brukte avanserte steinredskaper.

- De eldste sporene etter neste skudd på stammen, *homo erectus* («det oppreiste mennesket»), er 1,8 mill. år gamle.

- *Homo erectus* var de første til å bruke ild til å tilberede mat. De utvandret fra Afrika, og spredde seg til store deler av

Asia. Det er også funnet spor etter *homo erectus* i Spania og Georgia.

- Neandertalerne spredde seg til Europa og Midtøsten for rundt 400.000 år siden.

- Vår art, *homo sapiens* («det tenkende mennesket»), oppstod i Afrika for rundt 250.000 år siden. Vi utvandret fra Afrika for rundt 80.000 år siden, og har siden spredd oss til alle verdenshjørner.

MENNESKETS UTVIKLING: Hodeskaller fra australopithecus (1), *homo erectus* (2), neandertaler (3) og moderne menneske (4). ILL: V. P. VOLKOV

Kulturtipset: Verdens eldste kunstverk

«Gardner's Art through the Ages: The Western Perspective» er den lange tittelen på en av de virkelige mursteinene du bør ha i bokhyllen din dersom du er kunstinteressert.

MAGNE FONN HAFSKOR

Det praktfullt illustrerte tobindsverket er ført i pennen av den amerikanske professoren Fred S. Kleiner, og innledes med et kapittel om forhistorisk kunst.

Forfatteren går her direkte til det som må være menneskehetens aller eldste kjente kunstverk: En liten stein med et enten inngravert eller naturlig formet ansikt med tydelige menneskelignende trekk. En av våre forfedre (av arten *Australopithecus*

africanus) brakte denne steinen med seg til hulen sin i Makapansgatdalen i dagens Sør-Afrika, etter å sannsynligvis ha funnet den rundt 32 kilometer unna. Der oppbevarte hun den ved leiet sitt frem til hun døde.

Å se på bildet av denne steinen i dag er å se tre millioner år tilbake i tiden. Hva tenkte dette apemennesket, da hun fant den spesielle steinen? Hvorfor bar hun den med seg hele den lange veien tilbake til hulen? Og hvem var dette kortvokste folket, som søkte ly under klippetaket? De kjente ikke til ilden eller brukte steinredskaper, men de kunne gå på to bein - og hadde kanskje et enkelt språk. Men hadde de evnen til å gjenkjenne et ansikt, gjengitt på overflaten av en liten stein?

Australopithecus blir ofte omtalt som en «avansert sjimpanse», men det er jo et begrep vi like gjerne kan bruke om vår egen art. Tilfeldig eller ikke, denne steinen er begynnelsen på en svært lang historie. Vår historie. ●

Begravelsesbyrået for
byen og distriktet

Solstrands
Begravelsesbyrå as

DØGNVAKT • 55 55 16 16

Vår erfaring – din trygghet

DAHLS
begravelsesbyrå

Tlf 55 13 15 00
www.dbeg.no

Begravelsesbyråkjeden Jølstad

Bergen & Omegn
BEGRAVELSEHJELP

- vi utfører alt det praktiske eller tilrettelegger
for pårørende som ønsker å gjøre noe selv

Knut Helge
Polden

Espen
Polden

Tom
Wilson

Heine
Polden

Døgntelefon: 55 21 44 50 • mobil: 917 51 700
www.bergenogomegn.no

AVD. BERGEN
Teatergt. 20
5010 Bergen
Tlf: 55 21 44 50

AVD. BERGEN VEST
2.etg på Shellstasjonen
Sartor, 5353 Straume
Tlf: 55 21 44 50

Gi barnet ditt gode
verdier med på veien

Møllebakken Skole er
en kristen grunnskole med
små undervisningsgrupper,
gode faglige resultater, og
et inkluderende miljø som
elevene trives i.

Kontakt oss gjerne
for å få vite mer.

MØLLEBAKKEN SKOLE

Syvendedags Adventistsamfunnets grunnskole i Bergen

www.mollebakkenskole.no post@mollebakkenskole.no Tlf: 55 20 71 70

Hvem-hva-hvor i Bønes menighet

Bønes menighet

telefon 55 30 81 00
 åpningstid kl. 0800-1500
 bones.menighet@bergen.kirken.no
 Kontonummer; 3416 20 00464

Adresse:

Øvre Kråkenes 250, 5849 Bergen

ANSATTE I BØNES MENIGHET

Sokneprest Gunn Kongsvik
 telefon 55 30 81 03
 privat 55 69 34 16
 mobil 970 04 967
 gunn.kongsvik@bergen.kirken.no

Sokneprest (Storetveit)

Bjarte Holme
 telefon 55 30 81 12
 privat 55 28 36 58
 bjarte.holme@bergen.kirken.no

Kateket Sven-Ove Rostrup

telefon 55 30 81 71
 mobil 915 57 253
 sven-ove.rostrup@bergen.kirken.no

Kapellan Gunn-Frøydys Unneland

telefon 55 30 81 06
 mobil 480 41 867
 gunn-frøydys.unneland@bergen.kirken.no

Menighetskonsulent/

frivillighetskoordinator
Therese N. Mokkelbost
 therese.mokkelbost@bergen.kirken.no
 telefon 55 30 81 02

Menighetspedagog

Lindis Aldal Sætre
 telefon 55 30 81 07
 lindis.sætre@bergen.kirken.no
 mobil 993 84 885

Kirketjener Geir Møller

geir.moller@bergen.kirken.no
 mobil 454 76 996

Organist Carsten Dyngeland

carsten.dyngeland@bergen.kirken.no

Bønes menighetsråd

Leder Øivin Christiansen
 mobil 970 25 082

Bønes menighetsrings

førskole og barnehage
 Våkleiva 68, telefon . . 55 12 05 50

Bønes Småbarnstreff

Sosialt treff for foreldre som er hjemme med barn på dagen. Hver

onsdag kl 10.00-12.00 i Bønes kirke, for aktiviteter og sosialt samvær. Lindis Aldal Sætre
 mobil 993 84 885

Bønes Minising

Øver hver 2. uke kl. 17.15-18.00 i Bønes kirke. Kontaktperson: Ingun Risa 907 63 607

Bønes Speidergruppe NSF

Kontaktperson: Erik Geber
 Telefon . 55 12 41 90 - 920 94 472
 gruppen@bonesspeiderne.no
 Web: . . . www.bonesspeiderne.no

Bønes Ten - Sing

Øvelse hver ons. kl. 19.30 - 21.30
 Christian Svabø 934 93 566
 csvabo@gmail.com

Hyggetreff i Bønes kirke

Kontaktperson:
 Linda Bårdsen 55 30 81 17

Seniordans

Hver tors kl.1230-1430 i kirken.
 Kontakt menighetskontoret
 telefon 55 30 81 02

Søndagsskole

Marit Z. Berentsen . . 55 12 23 32

Bønes Tria

Tors. kl. 18.15-19.00 i Bønes kirke
 Inger-Johanne Haaland Wang
 telefon 55 12 55 69

Babysang

Tirsdager kl.1030. Kontaktperson: Lindis Aldal Sætre . . 55 30 81 03

FELLES AKTIVITETER

BØNES OG STORETVEIT
Besøktjeneste: For den som ønsker besøk eller å bli besøkt. Sorggruppe ved skilsmisse/dødsfall. Kontakt diakon 55 30 81 17

Klubben

Camilla Heggø Olsen
 telefon 926 96 897
 camillaheggo@gmail.com

Bibelgruppetjenesten

Sosialt samvær og samtale om tro
 Kontakt menighetskontoret
 telefon 55 30 81 02
 bones.menighet@bergen.kirken.no

Diakoniutvalget

Bankgiro 3416 20 00464

Givertjenesten:

Bankgiro 3411.26.36406

CREDOKIRKEN BOKSHOP
 Øvre Kråkenes 49
 For åpningstider: 932 56 511
 www.credokirken.no

BØKER
MUSIKK
FILMER
GAVEARTIKLER

Begravelses-
byrået i

55 15 40 90
HELE DOGNET
Odd Abbedissen
PRIVAT
55 16 04 43

FYLLINGSDALEN
Kommer i hjemmet for samtale.
O. Abbedissen Begravelsesbyrå a.s
 Folke Bardottesvei 44-46
 Spectrum v/Oasen - 5147 Fyllingsdalen

Liss- dame- og
herrefrisør

SALONGEN

Telefon 55 12 19 75
 Øvre Kråkenes 115 - 5152 Bønes

coop
mega
KRÅKENES

Bjergvin
BEGRAVELSESBYRÅ

Eilif Andersen
 DØGNVAKT: 55 20 23 00
 Natlandsveien 8, Landås

BØNES HAGESENTER
 Bønnesskogen 40
 5152 Bønes
 Tlf. 55 12 29 21

FAGERNES YACHT CLUB
 Straumevegen 168 Tlf. : +47 55125080
 N-5151 Straumsgrend Fax : +47 55122303

*Til kan hjelpe til med rådgivning/
tilrettelegging ved begravelser/bisettelser*

RAGNHILD THORSHEIM KRISTING
GRAVFERDSHJELPEN
 Hagerupsvei 32X, 5093 BERGEN

Hele døgnet
Tlf. 55 27 28 29

Bønnesstranden 50 - 5155 Bønes
 Tlf. 55 91 68 44 - Mob 992 48 377
 Åpent: Torsdag-fredag 12-17

Bjarne Johnsen a.s
 Postboks 13 Kokstad - 5863 Bergen

RAMBOLL

Seniordans Bones Kirke

**Torsdager
kl 12.30 - 14.30
i Bønes kirke**

**"Gamle" og spesielt nye
dansere:**

Velkommen !!

Vi trenger flere deltakere

Medlemskort kr. 200.- for 8 ganger.
Det inkluderer kontingent til SN, og litt å bite i.

Ta kontakt med:

Judith Benjaminsen
Telefon 55 26 44 26

Nelborg Johannessen
Telefon 55 26 95 18

Aktiviteten støttes av Fyllingsdalen/Laksevåg Kulturkontor.

Familiegudstjeneste og semesterstart-fest i Bønes kirke

**Klokkeslett: 11.00
Søndag 09.
september**

Velkommen til
familiegudstjeneste
v/kapellan Gunn-Frøydi
Unneland
søndag 09. september kl. 11.00

Etter gudstjenesten blir det
semesterstartfest!

Hvis fint vær: grilling, ute
aktiviteter og vannsklie for
de minste barna.

Hvis innværr: bevertning
kirkestuen, spill & lek for
barna inn

Husk penger til grillmate

Velkommen til
familiegudstjeneste og
semesterstartfest
i Bønes kirke!

KULTUR- KALENDER

4. september: Tirsdagskon-
sert v/Carsten Dyngeland.

18. september: Kulturkveld
om Fredrik Konow Lunds arki-
tektur. Pris kr. 100,-/ 50,-
Se også side 4.

9. oktober: Tirsdagskonsert
v/Carsten Dyngeland.

Grense- sprengeren

**På Bønes har vi vært heldige og hatt mange
engasjerte frivillige som har stått på og gjort
en innsats for menigheten.**

AV KARL JOHAN KIRKEBØ

Ikke minst gjelder dette for
mange unge som bidrar langt
utover det en skulle tro var mu-
lig. Det er grunnlaget for at vi
har Norges kanskje beste kirke-
lige ungdomsklubb og et stort
og godt TenSing-kor. Uten de
mange ildsjelene hadde ikke
dette vært mulig.

Blir lagt merke til

Denne innsatsen er lagt merke
til langt utover menighetens
grenser. Først fikk ungdoms-
klubben den aller første Dåps-
opplæringsprisen som ble ut-
delt, en sterk anerkjennelse av
den jobben de gjør. Hovedbe-
grunnelsen var kontinuiteten
gjennom ledertreningen og
prinsippet om at unge leder

unge. Nå har også arbeidet med
TenSing fått sin utmerkelse og
anerkjennelse.

Grensesprenger-pris

På TT12, årets storsamling i
KFUM/K med over 2000 delta-
gere, ble det delt ut en Grense-
sprenger-pris. Denne tilfalt, de-
finitivt meget fortjent, vår egen
Thea Emilie Haaland Wang for
arbeidet hun har lagt ned for
Bønes TenSing. For øvrig etter
forslag fra korets medlemmer.
Etter å ha gått i en god skole hos
storesøster Marte tok hun i gan-
ske ung alder over hovedansva-
ret og at hun har levert er sik-
kert. Koret blomster, det er nye
ledere klar til å ta over når Thea
Emilie nå er klar for neste steg
og koret er velfungerende med
rundt 50 medlemmer.

Velkommen til Bønes menig

**Bønes menighet har mange ulike tilbud. De faste
aktivitetene starter opp igjen etter sommerferien
og DU er velkommen.**

- **Babysangkurs**, oppstart
4. sept. kl. 1030 (8 tirs.).
- **Småbarnstreff**, oppstart 22.
aug. kl. 10-13 (hver ons. uten-
om skoleferien).
- **Søndagsskole**, oppstart 26.
aug. kl. 11 (hver søndag unn-

tatt når det er familiegudstj. og
skolens ferie).

- **Minising**, oppstart torsdag 6.
september kl. 1715 (annen-
hver torsdag).
- **Tria**, oppstart 6. september
kl. 1815 (hver torsdag).

Tirsdag 23. oktober: Kul-
turkveld med Egil Svartdal.
Pris kr. 100. Se også side 3.
6. november: Tirsdagskon-
sert v/Carsten Dyngeland.
23. november: Temakveld og

medarbeiderfest i for-
bindelse med bispevisitasen.
25. november: Førjulskon-
sert kl. 1800 med lokale
kor/korps og orkestre.
2. desember: Tenning av jule-

gran ifbm gudstjenesten.
4. desember: Tirsdagskon-
sert v/Carsten Dyngeland
9. desember: Lysmesse.
16. desember: Sangguds-
tjeneste.

Vi kjenner også Thea Emilie som søndagskirke-
tjener, der hun med dyktig-
het, fleksibilitet og sitt var-
me smil har gjort en flott tje-
neste. Også der er det en ny
Tensinger som tar over.

Ett år på Rønningen

Til høsten skal Thea Emilie
på Rønningen Folkehøy-

skole og være en del av Ten-
Sing Norway. Ingen av oss
blir overrasket om hun får
og tar en sentral rolle også
der. I tillegg skal hun studere
kristendom. Hun ble også
som 2 av 70 søkere tilbudt
plass på jazz vokal på Norges
Musikkhøyskole, men valgte
å takke nei for å få med seg
året på Rønningen.

Thea Emilie har vært med
på å flytte grenser for oss på
Bønes, godt støttet av sin
engasjerte familie. Vi gratu-
lerer henne med Grenses-
prenger-prisen og håper
den inspirerer til at hun hol-
der fast på sitt sterke enga-
sjement. Vi ønsker lykke til
videre og velkommen hjem
til Bønes. ●

het høsten 2012

- **Bønes speidergruppe.** Se
bonesspeidergruppe.no
for mer informasjon
- **Tweens,** annenhver tors-
dag kl. 1930. Se hjemmesi-
de for oppstartsdato.
- **Ten Sing,** oppstart 5. sept.
kl. 1930 (hver onsdag).
- **Kveldsåpent,** en tirsdags-
kveld i måneden (se egen
semesterplan inni menig-
hetsbladet).
- **Tirsdagskonserten,** hver
første tirsdag i måneden
kl. 21, første gang tirsdag
4. september.
- **Hyggetreff,** hver første
fredag i måneden kl. 1130.
- **Seniordans,** oppstart
23. august kl. 1230 (hver
torsdag).
- **Kulturkvelder** ca en gang i
måneden, se kulturkale-
nder på toppen av denne si-

den i menighetsbladet. for
mer informasjon.

- **Gudstjenester,** hver søn-
dag kl. 1100

Lurer du på noe angående
tilbudene så ikke nøl med
å kontakte oss på telefon
55 30 81 02, e-post:
bones.menighet@
bergen.kirken.no
- eller stikk en tur innom!

Vi takker og ber

Uke 36:

- Vi takker for alt barne- og ungdoms-
arbeid som nå starter opp igjen på et
nytt semester.
- Vi takker for ledere og deltakere.
- Vi takker for arbeidet som blir gjort
for å styrke dåpsopplæringen i me-
nigheten og vi ber for alt arbeidet som
nå gjøres for å forberede og iverksette
dette arbeidet slik at vårt barne- og
ungdomsarbeid får gjøre våre barn og
ungdommer bedre kjent med Kristus,
og at de får en tilhørighet til menighe-
ten.

Uke 37

- Vi takker for nye grupper av konfir-
manter.
- Vi ber for konfirmentene, og for me-
nigheten at den må ta imot konfir-
mantene på en god måte.
- Vi ber om en god konfirmanntid for
den enkelte.

Uke 38

- Vi takker for alle frivillige medarbei-
dere, og vi takker for de ansatte i vår
menighet.

Uke 39

- Vi takker for gudstjenestene og for
muligheten til å samles til gudstjenes-
te.
- Vi ber om at mange må finne sin vei
til gudstjenestene og at vi finner nye
og gode måter å arbeide med gudstje-
nesten på i forbindelse med innføring
av ny liturgi.

Uke 40

- Vi takker for menighetens kulturar-
beid og for muligheten til å samles om
interessante emner.
- Vi takker for et flott konsertpro-
gram.
- Vi ber for arbeidet med et rikt og va-
riert kulturtilbud i vår menighet.
- Vi ber også for biskop, prost og fel-
lesråd

Uke 41

- Vi takker for at det er mulig å ta en
pause i arbeidet.
- Vi takker for alle som har mulighet
til å ha høstferie.
- Vi ber for høstferien, at den blir
brukt til å samle nye krefter, og gir
gode opplevelser.
- Vi ber også for alle dem som ikke
kan ta høstferie. Vi ber for dem som er
avhengig av hjelp og for alle en-
somme.

døpte

Aleksander Bjørkelund
Erika Johanne Rasmussen
Ødegård
Jonas Soltveit Bakkebø
Sigurd Nilsen Stavrum
Asbjørn Vågenes
Elle Emilie Gindl
Lucas Rage Skurtveit
Hannah Medeline MacDonald-
Helljesen
Jonas Vinje
Eline dale Halstensen
Elise Walaker Rød

døde

Jorun Irene Telle Kråkenes
Jan Henrik Gandrudbakken
Sigurd Juell Sundsbak
Jan Waage
Karen Johanne Govertsen
Ingvar Olav Dale
Hulda Mary Sirseth
Morten Amundsen
Peter Stuart Staines
Eldbjørg Evensen

gudstjenester

Bønes menighet

Søndag 2. september kl.1100 Vingårdssøndag /14. søndag i treenighetstiden.

Presentasjonsgudstj. av konfir-
manter v/ s.pr. Gunn Kongsvik
dåp, offer, søndagssk., kirke-
kaffe. 5 Mos 8,7,11-18, 1 Kor
3,4-11, Luk 17,7-10, Tekst: Matt
20,1-16

Søndag 9. september kl.1100

15. søndag i treenighetstiden
Familiegudstj./semesterstart
v/ kap. G.F. Unneland Dåp, offer.
Grilling og aktiviteter ute etter
gudstj. hvis fint vær. 2 Mos 19,1-
6, Fil 4,10-14, Luk 10,38-42, For-
tellingstekst: Luk 10,38-42

Søndag 16. september kl.1100,

16. søndag i treenighetstiden

Gudstjeneste med ny liturgi v/
s.pr. Gunn Kongsvik Nattverd,
offer, søndagsskole, kirkekaffe.
Kirkeskyss Salme 13,2-6,1 Pet
4,12-19, Matt 5,10-12, Fortel-
lingstekst: 2 Mos 16,11-18

Søndag 23. september kl.1100

17. søndag i treenighetstiden
Friluftsgudstjeneste v/ s.pr.
Gunn Kongsvik og speiderne
NB friluftsgudstjenesten hol-
des på Guldstølen. Ta med nis-
tepakke og drikk til kirkekaf-
fen. 1 Kong 17,17-24, 1 Kor
15,35-45, Luk 7,11-17, Fortel-
lingstekst: Joh 11,1-44

Søndag 30. september kl.1100

18. søndag i treenighetstiden
Samtalegudstjeneste. Med
KRIK v/ kap. Gunn-Froydis Un-
neland Dåp, nattverd, offer,
søndagsskole, kirkekaffe 1
Kong 8,41-43, Rom 15,25-
33, Matt 8,5-13, Fortellings-
tekst: Joh 8,1-11

Søndag 7. oktober kl.1100,

19. søndag i treenighetstiden
Gudstjeneste / «de eldres dag»
v/ s.pr. Bjarte Holme Elisabeth
Svanes deltar med fiolinspilling
Dåp, nattverd, offer, kirkekaffe.
Kirkeskyss. 5 Mos 30,11-15,
Rom 2,13-16, Joh 7,14-17, For-
tellingstekst: 1 Mos 1,1-2,3

Søndag 14. oktober kl.1100,

20. søndag i treenighetstiden
Gudstjeneste v/ vikarprest natt-
verd, offer, søndagsskole, kir-
kekaffe. 1 Mos 2,18-25, Ef 5,31-
33, Mark 10,2-9, Fortellings-
tekst: Rut 1,7-11, 16-19a; 2,8-
11; 4,13-17

Søndag 21. oktober kl.1100,

21. søndag i treenighetstiden
Familiegudstjeneste v/ s.pr.
Gunn Kongsvik. Minising deltar
Dåp, offer, smørelunsj, spill &
lek etter gudstj. Kirkeskyss. 5
Mos 15,7-8, 10-11, 1 Joh 3,16-
18, Luk 16,19-31, Fortellings-
tekst: 1 Mos 4,1-16

Storetveit menighet

Søndag 26. august,

11.00: Høymesse. Dåp og natt-
verd. Gunn Kongsvik. Takkofter
til menighetsarbeidet.

Søndag 2. september,

11.00: Høymesse. Presenta-
sjongudstjeneste konfirmanter.
G.F. Unneland, Takkofter til Nor-
ges KFUK-KFUM.

Søndag 9. september,

11.00: Høymesse. Grønn guds-
tjeneste. Nattverd. Bjarte Hol-
me. Takkofter til menighetsarb.

Søndag 16. september,

11.00: Familiegudstjeneste.
Sansegudstjeneste. Nattverd.
Bjarte Holme. Takkofter til Insti-
tutt for sjelesorg.

Torsdag 20. september

19.30: Kort kveldsguds-
tjeneste med Kontaktklubben.

Søndag 23. september.

11.00: Høymesse. Agape-jubi-
leum. Nattverd. G.F. Unneland.
Takkofter til menighetsarbeidet

Søndag 30. september

11.00: Høymesse. Dåp og natt-
verd. Bjarte Holme. Takkofter til
menighetsarbeidet.

Søndag 7. oktober,

11.00: Høymesse. Dåp og natt-
verd Gunn Kongsvik Takkofter til
menighetsarbeidet.

Søndag 14. oktober,

11.00: Høymesse. Dåp og natt-
verd G.F. Unneland. Takkofter til
Kirkelig ressursenter mot vold
og seksuelle overgrep

KVELDSTONER I ÅPEN KIRKE

Hver onsdag kl.19. 29. aug, 12.
sept, 19. sept, 26. sept, 10. okt.:
Carsten Dyngeland, orgel,
Barbro Husdal, sang. 5. sept, og
3. okt.: Ruth Bakke, orgel.
Kveldsmat i menighetshuset
etterpå.

Sjåfører kirkeskyss

Trenger du skyss til gudstje-
nesten? Ta selv kontakt med
sjåføren og bli med på gudstje-
neste i Bønes kirke.

16/9 kl 11: Gudstjeneste m/natt-
verd (ny liturgi). Karl Johan Kir-
kebø, 55 12 45 78 / 406 14 514

07/10 kl 11: Gudstjeneste
m/nattverd/Eldres dag – Stein
Rune Risa, 917 17 655

21/10 kl 11: Familiegudstjeneste
Hans Jakob Berg, 55 12 02 40/
932 26 288

04/11 kl 11: Gudstjeneste
m/nattverd. Tove Sandgrind,
55 12 43 61

Allehelgensdag - lystenning
18/11 kl 11: Gudstjeneste m/
nattverd. Torstein Berentsen,
55 12 23 32

25/11 kl 11: Visitasgudstjeneste.
Menighetskontoret 55 30 81 02

16/12 kl 11: Sanggudstjeneste
m/nattverd. Menighetskontoret,
55 30 81 02

SMS Det er mange
spennende arrangementer i
Bønes kirke. Nå kan du få in-
formasjon om arrangemen-
tene direkte via sms. Meld
deg på ved å send navn og
mobilnummer til:
bones.menighet@bkf.no
eller ring tlf. 55 30 81 02.

Vi sees i Bønes kirke!

Giverglede ...

Takk til alle glade givere!

Tenk at den nye kirken på Bønes nå
står ferdig. Det vil si at alle store ting
er på plass, men en del gjenstår og her
kommer Giverglede inn. For å få inn-
redet ungdomsavdelingen på en måte
som vi ønsker må vi selv finansiere en

god del. Så meld deg som fast giver og
vær med på å lage kirken til den gode
plass som vi ønsker.

**Svarslippen sendes
Givertjenesten v/P. Røen,
Kråkeneslia 45, 5152 Bønes**

Jeg vil melde meg som fast giver:

Navn:

Adresse:

Postnr/Sted:

Jeg vil gi (sett kryss)

☐ Månedlig ☐ Kvartalsvis ☐ Halvårlig

Sign: